

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Holyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a kedd és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 4.

Agrár mozgalmak.

A bekövetkező képviselő választások eseményeinek egyik előzményeként jelentkezik az agrár mozgalom. Az utóbb tartott valamennyi agrár kongresszuson, de különösen a kassain domborodott ki azon határozat, hogy a gazda osztály csak olyan képviselőre adja szavazatát, aki tekintve minden politikai pártállástól, a mezőgazdaság érdekét is fölveszi programjába, és azért az elhagyatott árva mezőgazdasági ügyekért harcolni fog.

Csodálatos is az, hogy Magyarországon a mezőgazdasági termelés, — a föld hozama — létalapja ugy az ipar, mint a kereskedelem forgalmának, mégis igen keveset törődnek vele azok az érdeklőkörök, a melyek hivatalba lettek volna a mezőgazdasági állapotok megfenekelett szerkeztet előre vinni. Az ezen nemtörődömség által bekövetkezett hátrányos gazdasági helyzet rázza föl a gazda osztályt; és hova-tovább az önfentartás ösztöne serkenti a tettek mezejére.

Az ipar és kereskedelem mindig hangoztatott fejlődésének is csak a mezőgazdasági helyzet javulása az egyedüli forrása.

Igen gyakran halljuk a jajsztót, hogy kivitelünk nincs, — a versenyt sem az ipar, sem a kereskedelmi téren a külfölddel fölvenni nem tudjuk. Ez, minden mozzanatában visszavezethető a gazdasági helyzet pangására, mert a mezőgazda nélkül sem az iparos, sem a kereskedő meg nem élhet. Látjuk ezt a kifizorgalom-

ban, a melynek kihatását az általánosra eléggé érezzük.

Gazdaságnak, iparnak, kereskedelemnek karöltve kell járni, — az együttműködésre igen is reá van utalva. Annál bámulatosabb, hogy a merkantilisták között akadnak olyanok, akik a mezőgazdasági érdekekkel ellentétbe szándékoztak helyezni magukat — még be nem látták, hogy ennek következménye reájuk volna a legkedvezőtlenebb.

Az agrár program, mely minden politikai párt keretében helyet foglalhat, tisztán gazdasági kérdés. Nincs okuk tehát félni azoknak, akik külön pártalakulástól tartanak.

Az agrár kérdések bevitele a képviselőházba a közökhajtás mellett azok érdeke, akik a gazda mai helyzetét, a magyar földművelés érdekeit lelkükön, szívéükön viselik.

Hogy a gazdák agrár mozgalmá megindult, nagyon is elérkezett az ideje, hogy koronás apostoli királyunk szavaival: »Viribus unitis!« megkezdhessek a mezőgazdaság felvirágzására és így a haza javára működésüket.

K—y A—r.

Áttérések számokban.

A kultuszminisztérium által az 1899. évről összeállított s a képviselőház elé terjesztett hivatalos jelentések között nagy érdeklődéssel olvassák a honatyák az áttérésekről szóló statisztikát, melynek eredményét nagy ámulattal fogadják a liberális politikusok.

Ez a statisztikai kimutatás ugyanis arról tanuskodik, hogy az 1899. évben a római katolikusok az áttérések által 1701 lelket

nyertek, míg az evangélikusok 113, a reformátusok 814, a zsidók 308 lelket veszítettek.

Ezen az eredményen pedig nincs mit csodálkozni; mert az igazság megtartja mindig vonzerejét, de ami azzal ellenkezik csak addig bír vonzerővel, amíg a különös érdekek istápolják. Az egyházpolitikai törvények előtt a protestantizmus sokat nyert a — házassági elvállások miatt. Ez az ok, vagy inkább ürügy megszűnven — oda a vonzerő is.

De a kath. egyház nem örül ennek a nyereségnek, melyet meg sokszoroz a reversálisok által elért eredmény, — mert nagy ár érte tanításának megsértése, az egyházi házasság negligálása, a polgári házasság behozatala és a felekezetenküliség törvénybe ígátása. És mert elvek, dogmák vezetnek, azért — dacára az új helyzetben elért eredménynek — nem szűnik meg sürgetni és követeli a revíziót.

Választási mozgalmak.

A megye minden részében megkezdődtek a választási mozgalmak. A margittai járásban Örley Kálmánnal szemben Bakonyi Sámuel debreczeni ügyvéd lép fel függetlenségi programmal s már nagyban folyik a párt szervezés. — Nagyszalontán kormányparti programmal állítólag és kevés reménnyel ismét Lovassy Andor fog pályázni. Székelyhidon Szunyogh Zoltán birtokos, agrárius és »szinleg« kormányparti. Kiss Albert jelenlegi képviselő 48-as és Fáy András Ugropárti programmal. — A magyar-csékeiek szintén állítanak ellenjelöltet Fassie Tódornak, de a személyben még nem állapodtak meg. Beszéltünk a bihari kerület néhány választójával is, akik kijelentették egyik lapársunk hírével szemben, hogy ragszkodnak Rigó Ferencz jelöléséhez. — Az előjelekből mint látható, Biharvármegyében nagy

A „TISZÁNTÚL“ TARCZÁJA.

A derék Péter Alexandrovits.

Írta: Roda-Roda.

Történetem idején ép a Visztula folyam vidékén kóboroltunk ezredünkkel ezredgyakorlatot tartva. A tisztikar minden este a »Hotel de France«-ban gyült össze, s a rendes napi témák megvitatásával tette agyon azt a sivár egyhanguságot, mely a kedélyünket fojtogatta. Rendesen a lovakon kezdtük a beszédet, folytattuk a kutyákon s végeztük a nőkön; a nőkről meg átugrottunk a szolganépre s a cselédségre.

Egy ilyen társas pletyka alkalmával parutisik (főhadnagy) Sesagin a következő mulattató históriával állott elő, mely Kiev városában esett meg volt vele.

— Volt nekem abban az időben egy rémbuta szolgám, — kezdé a főhadnagy a maga mondókáját — a ki mesés ostobaságával néha napján a dühöngésig ingerelt. Ezenkívül rájárt a theámra azalatt, míg én ezrediskolát tartottam; viselte házi cipőjét s legszívesebben az én kedves matrőzpipámból pőfékelt, s még hozzá a saját ágyamon végig nyulva. A mi a theát illeti, hát a lelke rajta a ficzkónak. Ezt a bűnét utólag elengedtem neki; hiszen mindenkinek

vannak inyencz szokásai. A komót cipőt; matrőzpipát s ágyam nyuzását sem rovom fel olyan nagyon neki, elvégre is olyankor használta azokat, amikor nem voltam odahaza. Legtöbb bajt okozott azonban a gyerek nekem pontatlanságával. A rendes napi dolgát is egy órával később kezdte s az elmulasztott időt egész nap nem tudta többé helyreépíteni. Egy egész évig tartott a vesződésem ezzel a legénynyel. Ekkor kiöntöttem panaszsomat a kapitány előtt, a mit nyomon követett a djentsik (szolga) elcsapása és Péter Alexandrovitsnak a szolgálatomba fogadása.

Péter merő ellentéte volt elődjének. No, — gondoltam magamban — ezuttal hát még sem estem a csöbörből-vederbe. Első tekintetre láttam, hogy emberem olyan ember, a ki megérdemli becsülésem s jobb bánásmódot is érdemel.

— Péter Alexandrovits hallgass ide! — mondtam neki egy este — engem minden reggel hat órakor fel fogsz ébreszteni.

— Igenis, nagyságos ur! — szólt ő és szalutálva emelte kezét furaskájához.

— Azután hozzákézesz a dologhoz. Elvégezd ezt, csinálod a másikat! Szóval szép sorjában elmondtam neki a napi teendőit. S lám, már másnap a legpontosabban el volt végezve, rendben volt minden az utolsó szalmaszállyig; szobám csak úgy ragyogott a rendtől és

tisztaságtól; mintha már évek óta szolgálnálam ez a legény.

— Te fiu, neked ugy megy itt minden, mint a karikacsapás, honnan tudod te olyan jól, hogy mit hogyan kell itt csinálnod?

— A Podpalkovnjik (tábornok) ur ő kegyelmességének a szolgájától, aki itt fenn az emeleten lakik.

— Szép tőled, Péter! Nagyon szép!

Harmadnapra rá felébrezt engem Péter. Nagyon rossz éjszakám volt s igen rosszkedvű voltam. Legelőször kronométeremre tekintek: az óra 6 óra öt percet mutat. Hm! A másik szolgám is ezen kezdte! Először csak öt percet, később harminczat rabolt el tőlem — végül egy órára rugott a különbség, melyet aztán nem tudott helyre hozni soha. Megállj ficzkó, majd meg tanítlak én, mi a rend! S keményen lehordtam a legényt, de ugy, hogy ha az apámát ölte volna meg, akkor sem kaphatott volna olyan szidást. A fiu eszébe is tartotta a leczkét. Egy hónapig olyan pontos volt, mint a nap. Egyszer egy este valahol elmulattam s a rendesnél későbbben fektüdtem le. Másnap a fiu két percczel korábban ébreszt fel batnál. Megfoszt 2 perccnyi tüdítő álomtól. Mikor olyan édesen alszik az ember mint a tej Dühös voltam és szemébe mondtam Péternek, hogy rosszabb a rablónál, rosszabb mint egy zsvány. De még egyebet is mondtam ráadásul mérgem-

vesztesége lesz a kormánypártnak. Erősen szer-
vezkedik az ellenzék Tisza Istvánnal szemben
az ugrai kerületben.

Az autonomiáról.

Az autonomiai hármass bizottság befejezte
üléseit. Az utolsó ülés ismét Schlauch Lőrincz
bibornok, nagyváradi püspök lakásán volt s
abban úgy a püspöki karnak küldöttei, mint a
hármass bizottságnak tagjai: gróf Szapáry
Gyula, gróf Apponyi Albert és dr. Rajner
Lajos praelatus vettek részt. A kormányfő
és a püspöki karral folytatott tárgyalások ered-
ményei már szövegezve kerültek a vegyes
bizottság elé, amely azokat hitelesítette és el-
fogadta. Gróf Szapáry Gyula az autonomiai
kongresszusnak világi elnöke ennek követke-
ztében márczius 12-ére hívta össze a tizen-
kettes bizottságot, amely csak tudomásul fogja
venni a tárgyalások eredményét és mindjárt
másnap, márczius 13-án összeül maga a hu-
szonhetes bizottság, amely már rendszeres
tárgyalás alá veszi a megállapodásokat és je-
lentést tesz az autonomiai kongresszusnak.

Az osztrák helyzet.

Bécsből jelentik, hogy azok a tárgyalások,
amelyek a kormány és a cseh pártvezérek közt
a parlamenti helyzet tisztázása céljából folytak,
immár eredményre vezettek: azok az engedmé-
nyek, amelyeket Körber a cseheknek tett, meg-
tették a kívánt hatást. A Reichsrath márczius
31-ig együtt marad, szünet után a husvéti ün-
nepek elmúltával újból megkezdik a tanácsko-
zásokat és május közepéig folytatja a parla-
ment működését. A cseheknek tett engedmények
közt a legfontosabbak a folyamrendezési mun-
kálatakról szóló törvényjavaslat és több pénz-
ügyi egyezmény.

Több galicziai helyi érdekű vasutvonal ki-
építésébe is beleegyezett a kormány.

A czár és Krüger.

A búr köztársaság agg elnöke azért jött
Európába, hogy a hatalmasságoknak közben-
járását kikérje az angol-búr háború ügyében
és segítséget kérjen tőlük, hogy győzelem le-

gyen jutalma a bárok szabadságszeretetének.
De az európai hatalmakra hiába számított Krü-
ger, egymásután utasítják vissza az elnököt.
Nagy feltűnést keltett pár hónappal ezelőtt
Vilmos császár válasza, most pedig az orosz
czár felel Krügernek, hasonló értelemben és
hasonló módon. Pétervárról sürgönyzi tudosi-
tónk, hogy a czár kabinetirodája tudomására
hozta az ex-elnöknek, hogy ez idő szerint nincs
abban a helyzetben, hogy fogadhassa és hogy
érdekében valamit tehessen.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 4.

A honvédelmi tárca letárgyalására már
jókora gyűltek össze a képviselők.

Általános volt a vélemény, hogy ma le-
tárgyalják a tárczát. De csalódtak. Mert még
csak most indult meg az igazán. — A függet-
lenségi párt lelkes fiatal tagja Rátkai László
volt az első szónok, ki tüzes szavakkal bírálta
a tárczát.

Utána Major beszélt, s mikor ez befe-
jezte, állt fel Széll Kálmán szólásra. Általános
figyelem között emelte ki Széll Fejérváry báró
érdemeit, általános helyeslés és éljenzés között
jelentette betegségének javulását, aztán minden
egyed szónokkal polemizált, igyekezett őket
meggyőzni álláspontjáról, a mi részben si-
került is.

Ugron Gábor szünet után mondta el lel-
kes, tüzes beszédjét, melyben tiltakozott a had-
sereg germanizálása ellen.

A tárca tárgyalását holnap folytatják.

*

Elnök: Dániel Gábor az ülést 10 órakor
nyitja meg.

Napirend:

A honvédelmi tárca költségvetése.

Rátkai László: Mielőtt beszédjének vele-
jébe belekezdene, fejtegeti, hogy a magyar tör-
vényhozás meg haderőnk megnevezésében is
csak bujkál és nem meri azt határozott néven
megjelölni.

Thaly Kálmán: Mi függetlenségiek nem
bujkálunk.

Rátkai László: Törvényeinkben a hadse-
regnek megnevezését sehol sem találjuk, csak
homályos körülírásokat találunk, melyek sejt-
tetni engedik, hogy van magyar hadsereg. —
Minden nemzet egy szóval határozza meg had-
erejét, de mi kénytelen vagyunk homályos kö-
rülírásokkal magunkat ámitani. Két részre
osztja beszédjét; egyikben a közös hadseregről
fog szólni, a másikban a honvédséget fogja
tárgyalni. — 1867—1868. óta kiadott rende-
letek és a tárczába vágó törvények mind csak
jogsérelemről, alkotmányellenességről tesznek
tanúságot.

1867-iki véderő törvény biztosítékát vélte
adni annak, hogy a hadsereg magyar lesz, a
magyar országgyűlés által megszavazott unjoncz-
jutalék Magyarországon fogja végezni kötele-
zettségét. Hát van-e ez? Azt tapasztalták, hogy
fiainkat külföldre vitték és viszik, eltiltják a
magyar szótól s németté tették minden jog
ellen a hadsereg nyelvét. S mi alapján? Egy
királyi rendelet alapján? Szólvá kérdi, hol vol-
tak azok a titkos és nem titkos tanácsosok, kik
elmulasztották a királyt figyelmeztetni, alkot-
mány esküjére, mely szerint ilyen csak a tör-
vényhozás által vihethető keresztül.

Mikor fog már eljönni az az idő, a mikor
a katonai legfelsőbb leiratokat a magyar mi-
niszterek fogják ellenjegyezni?

Felhívja a ház figyelmét arra, hogy a had-
sereg minden szükségletét Bécsből látják el. —
A hadügyi tanácsban egyetlen egy magyar tiszt
sincs, a honvédelmi miniszter csak a tanács
végzését kapja meg.

Igy van az az önkéntességben is, a hol a
honvédelmi miniszter csak expeditor.

Egy mende-monda van elterjedve, melynek
ugyan nem szeretne hitelt adni, s ép azért kény-
telen a miniszterelnöktől erre nézve határozott
választ kérni. Igaz-e, hogy a magyar honvé-
delmi miniszterium, minden egyes felterjesztését
akár a királyhoz, akár a közös miniszterhez
német nyelven terjeszti? Ez óriási sérelem
volna a magyar nemzetre. (Ugy van bal-
felől.)

Honvédparancsnok — a ki nem tud magyarul.

Tiltakozik az elszállásolás önkénye ellen
a legnagyobb igazságtalanságok történnék e té-
ren. — A véderő törvény revisióját kéri. —
Attér a honvédelmi tárczára. Első sorban egy
hamis adóját hozza fel. A honvédség a költ-
ségvetésben csak mint kiegészítő része szere-
pel a közös hadseregnek. A honvédség csak fele-
részben használja a magyar nyelvet. — Van a
honvédség keretében egy dandárparancsnok,
ki egy szót sem tud magyarul, ez német nyel-
ven adja ki reneleteit.

ben: kilátásba helyeztem neki, hogy kilököm az
ablakon át az utcára, hogy izzó harapófogó-
val csipkedem, végül pedig agyon lövöm, ha
még egyszer ezt cselekszi velem. Péter megint
nem szólt semmit, de láttam a képin, hogy
szavaimat nagyon a begyire vette.

E közben megtörtént a nagy csata a to-
rökök és oroszok közt: a »Kars hegye mellett, a
híres aladja-daghi csata, melyben a mi ezre-
dünknek is nagy szerep jutott, elannyira, hogy
mi döntöttük el a győzelmet orosz részre. Ezen
az estén nagy vigasság és dinom-dánom járta
a kaszinóban. Szólt a zene szilajul s a tambu-
rások csaknem egész éjjel egy rögtönzött, azon
melegiben keletkezett dalt játszottak, mely a to-
rököket gonyolta s ekképen hangzott:

»Mukhtár pasa mondta:
Lóra — hamar — lóra!
Hiradásul a szultánnak
Sztambulba egy levelet
Vigyetek!
Hogy a vitéz seregnek
Befellegzett szegénynek!»

A poharakban habzott a jófajta krimiai ó-
bor és sampányer. Usztunk a jó italokban. Ne
vegyétek zokon, de ilyen éjszakát a mi társa-
ságunkban még sohasem értem.

Midőn az éjféli elérkezett, felkeltem helyem-
ről s távozni akartam.

— No még csak az kellene! Abból ugyan

nem lesz semmi! — Orditozták egyhangulag a
részeg praportsikok (tisztihelyettesek).

A kapitány sem eresztett sőt lefogta a
karjaimat.

— Ki vagyok merülve! Vettem ellent.

— Az nem beszéd! Mi szintén ugy
vagyunk!

— De nekem már hatkor fel kell kelnem
század iskolám van!

— Azt majd elvégzem helyetted én —
kiált közbe az alhadnagy. — Én ma jól kialud-
tam magamat.

Igy hát maradtam. Meg kell jegyeznetek
különb, hogy csekélységem volt az ünnepe-
lőse: mert rajtam kívül még csak az ezredpa-
rancsnok volt az, ki részt vett az Aladja-Dag-
hon vívott véres ütközetben. Midőn az ötödik
kosár is kiürült a palackokból, újra kísérletet
tettem, hogy egér utat vegyek a társaságtól; de
a podparutsik (alhadnagy) megint elfogott s
biztosított róla, hogy majd elvégzi helyettem
az iskolát, egész bátran alhatok délig. Nagyne-
hezen végre hajnali 5 órakor ágybaju-
tottam.

Micsoda gyönyör volt nekem most az al-
vás . . . ama nehéz véres nap után. Még most
is zugott a fülemben az éjszakai vad lármá.
Bizonyos undor fogott el, midőn a fékevesztett
tívornyára gondoltam. Sect és muzsika! Mu-
zsika és Sect! Azután a zajos ünneplés, mely-
lyel körül vettek; az a diadalmi nótá sem ha-
gyott nyugtot, fülemben csengett folyton:

»Mukhtár pasa mondta:
Lóra — hamar — lóra!
Hiradásul a szultánnak
Sztambulba egy levelet
Vigyetek!
Hogy a török seregnek
Befellegzett szegénynek!»

Egy idő múlva mégis lecsendesedtem s az-
zal az édes gondolattal szunyadtam el, hogy
egész délig aludhatom.

Olyan hatalmas hortyogástól ritkán vissz-
hangzott még a hálószoba, mint a milyet
én ezen az éjszakán véghez vittem. Egyszer
csak hatalmasan megrázta valaki a vál-
lamat.

— Hah, mi baj? Ki az? Mukhtár pasa
te vagy?

— Dehogy is nagyságos ur. Én volnék
Péter Alexandrovits.

— Menj a pokolba nyomorult fickó,
hagyj nekem békét! Aludni akarok.

— Nem lehet, 6 óra. Önnek fel kell kelni,
századiskolába menni! . . .

— Fogd be a szád s kotródj mellő-
lem, mert — — Egész délig akarok aludni. . .

— Nem lehet nagyságos ur! Nem enged-
hetem. Önnek fel kell kelnie.

Rémes gondolat villant át agyamon. At-
láttam helyzetem kétségbeesett voltát egész
nagyságában. Ez a buta legény nem fog en-
gedni, ha agyon verem is. Pedig olyan fáradt

Thaly Kálmán: Ez törvénysértés.

Rátkai László: S a miniszter tud erről, s még sem tesz ellene semmit.

Ugyanígy a 12. honvéd ezred németül és horvátul adja ki rendeleteit.

Thaly Kálmán: Ez már nem járja.

Rátkai László: Azt hiszi az elősoroltak eléggé illusztrálják álláspontját, mely szerint a költségvetést nem fogadja el. (Élénk helyeslés balfelől, szónokot pártja üdvözi.)

Két éves szolgálat elég.

Major Ferencz közgazdasági szempontból bírálja meg a tárcza költségvetését. Oriásoknak mondja azokat a terheket, melyek a magyar közönséget a katonaság révén terheli. Fölöslegesnek tartja a három évi kötelező szolgálatot, le kell szállítani két évre. Ott van a nagy katonai állam, Németország, ahol csak két év a katonai szolgálat ideje.

Kifogásolja a tisztiképzést, melyet a többi iskolák nivójára kíván emelni. Szól aztán szónok a honvédorvosok helyzetéről s a költségvetést nem fogadja el.

A miniszterelnök a vitában.

Szell Kálmán miniszterelnök: A beteg miniszter nevében szólal fel. Thaly Kálmánnak őszinte köszönetét fejezi ki azért, hogy oly kiméletesen emlékezett meg a beteg miniszterről s csak viszonzni tudja azt a jóindulatot. (Élénk helyeslés jobb és balfelől). Ez a gyöngéd figyelem a legnagyobb elismerés Fejérváryra nézve.

Rátkai beszédjére kijelenti, hogy a 67. 12. törvényzikk kimondja ugyan, hogy a hadügy magyar ügy, de viszont a 68. törvényzikk megjegyzi, hogy fennáll egy közös hadsereg is. Es ugyancsak 67. 25. törvényzikk azt mondja, hogy minden közös ügy a közös miniszterhez tartozik. S e tekintetben maga **Deák** Ferencz is ezen az állásponton volt. Ebből önként következik, hogy a közös hadsereg ügyeit a közös miniszter intézi. E tekintetben nem hiszi, hogy kétely maradhatna fenn, mert hisz e vonatkozású törvényünk értelmében a magyar hadsereg közös hadsereg. A hadsereg nyelvére vonatkozólag a 67. 12. törvényzikkben világosan van feltüntetve, hogy **ő Felsője** mint legnagyobb hadur önkényesen rendelkezik a vezénylet nyelvére. (Ellentmondás balfelől.)

Hogy a haditanácsban miniszterek részt nem vesznek, az csak természetes, mert a haditanácsban tisztán katonák vesznek részt s tisztán katonai dolgokat tárgyalnak.

Arra nézve, mintha a miniszter aláatosan ír a közös miniszternek, ez nem áll, mert ő mindig mint magyar miniszterelnök ír.

voltam, hogy ha felállok, eldőlttem volna. Nem volt elég erőm a szememet kinyitni. Ilyen állapotban felkelni. Nem, inkább haljak meg ha muszáj!

Félig felerőlködtem ágyamban, szemeim egy kissé felnyitottam s a legkomolyabb hangon szóltam oda Péterhez: Péter Alexandrovits, hallgasd meg amit mondom! Látod, hogy most ébren vagyok és okosan beszélek hozzád, mint urad, aki csak a te javadat akarja. Nézd, ma nem olyan nap van, mint máskor, most többet engedhetek meg magamnak. Az iskolát elvégzi helyettem a podparutsik, nem lesz semmi baj; alhatom nyugdztan, ameddig akarok. Érted? És most még egyszer mondom, takarodj ki a szobámból és déli harangszóig ne merj háborgatni, se be ne tedd a lábadat, mert a jó Istenre mondom, a ki a magas menyországban lakozik, hogy a mely perczben az ágyam elé lépsz, ott halsz meg rögtön, mint a kutya, az ágyam előtt! Ugy-e megértettél Péter... No hát menj és hagyj nekem békét!...

— Nagyságos ur, ami nem lehet, nem lehet! Hat óra: önnel fel kell kelnie, arra a magasságbeli jó Istenre mondom, hogy fel kell kelnie rögtön!... Mert különben baj lesz. Egy kis henyézés kedvéért nem maradhat el a századiskola. Olyan nincs! Engem nem lehet megvesztegetni, ne gondolja főhadnagy uram! Nem olyan fában ringatták Péter Alexandrovitsot.

Az pedig nem áll, mintha a miniszterek németül leveleznének a közös miniszterekkel. Elősméressel kell szólania a honvédség nemzeti érületéről s helyes képzettségéről. Azt hiszi mindenki büszke lehet a honvédségre. A honvédség igen tekintélyes részt vesz a vezérkarban s e tekintetben is megtartotta függetlenségét.

Nyelv tekintetében csak előnyösnek tartja, hogy a honvédtisztek németül is tudnak. Különben is szükséges több nyelvet tudni a kiképzésnél.

A közös hadseregben nagyon örvendetes a magyar nyelv terjedése. Mikor a honvédhadapródokat külföldre viszik, azt teljesen tanulmány céljából teszik.

Kubik Béla: Hentziről beszéljen!

Szell Kálmán: A Hentzy-ügyben is mindenkor helyt álltam s fogok a jövőben is tudni helyt állani. Azt tartja szóló, hogy a honvédség keretében nemzeti szellemen kívül más érzésnek helye nincs. A véderőt mindig az országgyűlés és a delegáció határozza meg s e tekintetben törvénysértés nem történt. A honvédelmi költségvetés a legnagyobb gondal lett összeállítva.

Kéri a költségvetés elfogadását. (Élénk helyeslés jobbról.)

öt percz szünet.

Szünet után

Thaly Kálmán személyes kérdésben szólal fel. **Szell Kálmán** miniszterelnök félreértette őt akkor, a mikor ő azokról a vezérkari tisztekről szólt. Nem azokban lát közjogi sérelmet, kik mint honvédtisztek vesznek ott részt, de azokban, kik mint közös sorhadi tisztek képviselik ott a honvédséget, anélkül, hogy azok kötelekékbe tartoznának.

Szell Kálmán kijelenti, hogy a vezérkari tiszteket a honvédelmi miniszter a közös hadügyminiszterrel egyetemben nevezi ki.

Ugron beszéde.

Ugron Gábor mondott ezután hatalmas beszédet, melynek gyújtó hatása volt.

Ugron Gábor: A diadalmat nem a hadsereg egységessége, nem a hadsereg különcködése teszi, nem az, hogy a katonák szétválnak a polgári elemektől s magukat egy más állam polgárának tartják. Bizonyára ez az, hogy Ausztria a maga erejéből soha sem tudott zöld ágra vergődni. Mindig szövetségesekre szorult. Böven, nagy apparátussal beszél aztán a hadsereg kérdésébe vágó törvényekről s okos érvekkel igazolja álláspontjának helyességét.

A magyar király intézkedik a hadseregről,

Ezeket mondja a szemembe ez az emberevő szörny, Péter Alexandrovits s lerántja a paplant a lábaimról, a párnát is egész nyugodtan huzza ki a fejem alól.

— Péter Alexandrovits, ugyan az Isten áldjon meg legyen egy kis eszed — könyörgök a ficzkónak — nézd szívesen adok neked ötven kopeket, vagy ha kell, egy egész rubelt, csak ne okoskodj, bagyjál aludni!

— Nem lehet, 6 óra! Fel kell kelnie és század iskolába mennie! Ezeket mondva csontos kezeivel átkarol másik oldalára fordít, mint egy zsákot s a másik pillanatban ott hempergek félmeztelen a szőnyegeken...

Péter idejét kitöltve nemrég búcsút vett a katonaságtól. Midőn újonnan fogadott legényemnek elődje kiváló erényeiről szónokolnék, a ficzkó gunyosan szemembe nevet s így szól: »Ne fáradjon Nagyságos ur, nagyon jól ismerem már ezt a történetet. Magától Péter Alexandrovitsról hallottam azt, a ki mindig igen jókedvű volt, a midőn nekünk elmesélhette, hogy milyen sikerült tréfával állt bosszút Önön azért, a miért egy párszor olyan goromba volt hozzá s megjegyzte, hogy boldognak érzi magát, hogy Önnek a kölcsönt visszaadhatta.

de nem magyarul, hanem németül. Mikor fogy el már az emberek gyáva türelme, hogy akadályt nem görditenek ez elé s megvédik a nemzet szent jogát? Ausztria bomlik s a bajhan csak a magyar lesz a támasz. Csak még egy Ulm, Aspern és Königrätz kell és a magyar is el fog bukni, el fog pusztulni. (Zajos tetszés.)

Szell Kálmán válaszol: Ugron Herosztrátesz, ki felgyújtja a nemzet templomát. (Ellentmondások.)

Ugron: Ha majd egy honvéd század elcsülyed, megkövesül, nem fogják megtudni, hogy minő nemzet katonái voltak, ha majd megkövesülve feltalálják őket. Annál inkább az osztrákok, mert rajta van a »schvartz gelb« s a felirat »Imperator Franz Josef«. Azt mondja **Szell Kálmán**, hogy ő felgyújtja a nemzet templomát és elrabolja Diannát? Nahát ezt a templomot már régen felgyújtották, ezt a szüzet már régen elrabolták. (Szünni nem akaró taps és éljenzés)

A költségvetést nem fogadja el.

Ügynökök szédelgése.

Emlékezhettünk még mindnyájan arra a nagy zajra, melyet nemrég a vigéczjavaslat tárgyalása okozott. Annyi sirást hallottunk akkor a szegény becsületes kereskedelmi utazók érdekében, hogy szinte meg is sajnáltuk őket s ha valaki csak ezeket a siránkozó cikkeköt olvasta, arra a meggyőződésre juthatott, hogy soha seakit igazságtalanabban meg nem rendszabályoztak, mint a szegény vigéczeket.

Ezzel szemben most csak egy levélre fogunk hivatkozni, melyet a mai postával kapunk bihari tudósítónktól. Két esetet ír le benne, mind a kettő rövid idő alatt *Bihari* fordult elő s mind a kettő ékesen és szomoruan szóló tanúsága annak a hallatlan vakmerőségnek, melylyel egyes vigéczek a szegény népet kifosztogadják.

A levél következőleg szól:

Tekintetes Szerkesztőség!

Röviden kívánok megemlékezni egy nemrégiben történt esetről:

A mult napokban bevetődött községünkbe egy, magát *Schwartz* Lipótnak nevező, gépgyári ügynök s betért *Máté* Lajos itteni lakoshoz és felkérte, hogy visse el őt a b.-püspöki-állomáshoz. A gazda tisztességtudóan betessékeltte uri vendégét és leültette. A fuvardíjra nézve rövidesen megegyeztek 60 krban s a gazda kiment, hegy befogja a lovakat, az asszony pedig bentmaradt az ügynök ural.

Erre várt csak az ügynök: hamarosan lefizette a fuvardíjat az asszonynak s mivel — ugymond — neki számolnia kell az utiköltséggel, nyugta gyanánt az asszony elé tett egy »írast«, hogy írja alá a férje és a saját nevét. A gyámoltalan asszony szó nélkül aláírta. Az ügynök ur pedig, mint a ki jól végezte dolgát, felült a szekérre és hajtattott az állomásra.

Néhány napra ezután kapja *Máté* Lajos az értesítést, hogy becses megrendeléséhez képest küldjük a cséplő gépet s megérkezés után szíveskedjék intézkedni a kiváltás iránt.

A szegény ember hűledezett s rögtön irt vissza, hogy csak tartsák meg az urak a gépet s adják másnak, hisz' szántóföldem sincs, hogy lehetne akkor cséplőgépre szükségem?

Ez az ügy — ugy látszik — simán fog lejátszódni, de élénk emlékezetben van egy másik eset, mely néhány hónappal ezelőtt történt:

Két gazda megrendelést tett egy ilyen faluzó gépgyári ügynöknél s a vételárról váltót adtak. A gépet az illetők ma sem látták s perköltséggel együtt ezideig 1400 koronát fizettek a soha nem látott gépért!

Igy tudják felhasználni a nép együgyűségét a lelketlen ügynökök, kik szabadon folytathatják üzérkedéseiket!

vártunk, nem jött el. Helyette *Nagy* Endre tartott rövid, helylyel-közszel humoros, gyengén szellemes, félig felolvasást, félig szabad előadást »A morva örgróf özvegye« czimvel.

Tapsok, virágcsokrok üdvözítették ezután az est hősnőjét, *Fedák* Sárít. Annyit hallott róla a közönség, különösen pedig sikeres tánczáról, hogy a kíváncsiságot valami igazán meglepővel kellett kielégíteni. S tényleg meglepőnek elég meglepő volt az, hogy a hangversenyre a szereplők számára tánczra alkalmas emelvényt állítottak be.

Vitatkozni lehet a felett, vajjon nyer-e a művészet azzal, hogy újabb az énekesnőknél főbb dolog a lábuknak, mint a hangjuk a művészet. Az bizonyos, hogy a művészet több oldalú lesz s ha a táncz bizonyos határokat betart, semmi esetre sem lehet az újítást veszteségnek mondani, különösen olyan művésznőknél, akik különben pusztán a hanggal nem tudnának kellően érvényesülni.

Fedák Sári megjelenésével egyszerre megnyerte a közönség tetszését. Hangja elég kellemes s ami hiányzik innen, ezt pótolta fellépésének biztossága, hódító bája, mosolya, különösen végtelen elegáns a táncza.

Delin Henrik, a Szigligeti-Színház karnagyának zongora kísérete mellett az elpiruló királyleány dalát énekelte el a Kis szökevényből. San-Toyból a »Mája kis pagodája« dalt, aztán a kis czérnaszál kuplét, a riadó tapsokra pedig a Gárdahadnagyocska dalát volt kénytelen elénekelni páratlan ügyességgel és eleganciával.

Két jó ismerősünk következett. *Székely* Anna két nagy opera áriát énekelt el és Erzsébet belépőjét a Tannhäuserből s a Zsidónő egyik nagy áriáját. Nagy énektudása, impozáns erős hangja most is a szokott sikert biztosította számára. *Nyáray* Antal pedig *Sas* Ede remek költeményét, a Nászutont szavalta olyan hévvel, olyan erővel és olyan igaz érzéssel, aminőt tőle még nem ballottunk.

Ismét szünni sem akaró taps következett, mely természetesen a vendég művésznőnek, *Fedák* Sárinak szólt újra. Három kis dalt énekelt el, melyek egyike nagyobb hatást ért el, mint a másik. A kis Teáról szóló dal s a Három kis cipőből vett Jódleris nagyon tetszet, de a »Valami mondani valója« című kuplé pajkos előadásával valósággal elragadta a közönséget; ezt a bohó dalocskát kétszer is megújráztatták.

P. *Szép* Olga szavalata után, a ki *Ady* Endre újságíró egy versét szavalta el, *Nyárai* kupléi következtek. Kissé elgyöngült atléta-kuplékat énekelt nagyon jól.

A műsor közben egyszerre a közönség zajoson kívánta hallani *Fedák* Sárít s ő engedve a közönség tapsainak, elénekelte s eltánczolta a ki engem akar feleségül kezdetű kuplét.

Bevégezte az estélyt *Nyárai* két ügyesen előadott énekszámával a Viceadmirálisból.

Hangverseny végével a közönségből számosan siettek bemutatkozni és gratulálni a bájos vendégművésznőnek. Egyszerre közkeletű lett a kis primadonna budapesti bevezető neve: *Zsazsa*. Ez a név mostanában valósággal lázban tartja Budapestet, a mely lázat mi eddig a vidékről sehogys tudtunk megérteni.

Most már értjük.

A jelenvolt orvosok ugyanis egyhangulag konstatálták, hogy tegnap este Nagyváradon is kitört a *Fedák*-láz.

A Tornakőr lelke rajta!

UJDONSÁGOK.

* **A IX. gyógyszer-tár.** Nagyvárad város közegészségügyi bizottsága szerdán délután ülést tart, melynek legfőbb tárgyát az a kérdés fogja képezni, hogy ajánlják-e elfogadásra a IX-ik gyógyszer-tár felállítását vagy sem. Bizonyára az utóbbi mellett fognak dönteni.

* **Folyamodás illeték elengedéseért.** A városi tanács elhatározta, hogy a legújabb felvett két millió 60 ezer koronás kölcsön ügyében folyamodott a kir. pénzügyigazgatóság-hoz, a bélyeg és illeték elengedéseért. A folyamodással ezáltal azonban elkészt a tanács, mert még a kölcsön felvétele előtt kellett volna azért lépéseket tenni. Utólag már aligha lesz eredménye.

* **A rendőrkapitány esküje.** *Gerő* Ármin újonnan kinevezett rendőrkapitány a tegnapi tanács ülés alkalmával tette le a hivatalos esküt dr. *Bulyovszky* József polgármester kezébe. Az eskü mintát *Rimler* Károly főjegyző olvasta s az ünnepélyes aktus befejezte után a polgármester rövid beszédet intézett *Gerő*höz, figyelmeztetvén őt a lelkiismeretes és szorgalmas munkálkodásra.

A beszédre *Gerő* Ármin rövid szavakban válaszolt. Ugyanekkor tette le az esküt *Altnöder* Béla közigazgatási gyakornok is.

* **Az új százkoronás bankjegy.** Az új százkoronás bankjegy, melynek elkészítését az Osztrák-Magyar Bank tudvalevőleg *Hegedüs* László magyar festőművészre bízta, csak a jövő esztendő legelején kerül forgalomba. A bank nyomdájában most a tizkoronásokat nyomják, melyeket a közönség már ismer. A tizkoronások után az új ötvenkoronás bankjegyek nyomtatására kerül a sor. Az új százkoronás bankjegy tervezőjét, *Hegedüs* Lászlót lovag *Bilinsky*, az Osztrák-Magyar Bank kormányzója tegnapelőtt fogadta Bécsben. A kormányzó elismerését fejezte ki a művésznak a sikerült tervezetért és végleges kidolgozását művészi szabadságára bízta. Az új bankjegy tizenhatedfél centiméter hosszú és tizenegy czeutiméter széles lesz és az eredeti tervezeten csupán csekélyebb technikai változások lesznek. Így például a művész az osztrák oldalon a Génuszról lefutó szalagra tervezte a különféle nemzetiségű felírásokat. Ezek a bankó aljára kerülnek. A magyar oldal változatlan marad. — Itt említjük meg, hogy a bankjegy pályázatra benyújtott tervezetek közül az Osztrák-Magyar Bank megvett három nem díjazott tervezetet is és pedig *Urban* prágai, *Hartenkamp* bécsi és *Weber* meg *Kaiser* bécsi festők pályaművét.

* **Az új udvari szónok.** Bécsben *Wolfsgruber* Coelestin, hírneves történetíró benczés rendű áldozópap a napokban tartotta ebben a minőségben első szent beszédét. Az új udvari szónok nagy tudományos kiválóan történelmi eruditióról tett tanúságot és szónoklata kedves, modora finom, aminő az udvarhoz illik, írja egy magasrangú tudósító. Mikor lesz nekünk kir. udvari szónokunk? Mikor majd lesz kir. udvartartásunk?

* **A református énekkar hangversenye.** Az újvárosi ref. énekkar vasárnap este a Zöldfa szálló nagytermében szépen sikerült hangversenyt rendezett. A megnyitó dal eléneklése után a »Szigligeti-Színház« kiváló művésznője *Balázs* Olga szavalta el *Váradi* Antalnak »A tanu« cz. költeményét. Az érzéssel és csodás szépen előadott költemény a nagyszámú közönséget könyekig meghatolta. Tapsviharral és remekszép csokorral jutalmazták. Színházunk két jeles tagja *Szilágyi* Dezső és *Bérczi* Gyula működtek még közre monológokkal és kuplékkal, mondani sem kell, hogy mindkettőjüket számtalanszor megtapsolták. *Balogh* Rózsika élvezetes cimbalomjátékával *Hajnal* Gyula pedig ügyesen előadott monológjával járultak az est sikeréhez. Az énekkar több szép dalt adott elő *Gerencsér* József karnagy vezetésével.

* **Kitüntetett főnöknő.** A király *Neubaer* Vincenzia Rozália, a budapesti egyetemi klinikákon alkalmazott paulai Szent Vinczéről nevezett irgalmas testvérek főnöknőjének, hű és önfeláldozó működése elismerésül, az arany érdem keresztet adományozta.

* **Feljelentés Balogh Döme ellen.** *Balogh* Döme, a vámtügyben beadott felebezésében oly erős kitételeket használta város főszámvevője, *Ragány* János ellen, — többek között: »szemfény vesztés s a város megtévesztésére irányuló törekvés« stb., hogy a tegnapi tanácsülés elhatározta, hogy *Balogh* Döme ellen megteszi feljelentését illetve megindítja ellene a büntügyi eljárást, mert köztisztviselőt, hivatalos működésében támad, amely *Balogh* Dömének az utóbbi időben már valósággal sajátjává vált.

* **Kardpárbaj.** *Szokoll* tüzérkapitány és *Wertheimstein* Henrik, tegnap kardpárbajt vívtak, mely az utóbbi sebesülésével végződött. *Szokoll* kapitány részéről *Murati* Örnagy és *Kubinyi* százados, *Wertheimstein* részéről *Széchényi* Pál és *Liktenstein* huszárhadnagyok voltak a segítők. A párbajra egy színházi incidens adott okot.

* **Baleset építés közben.** Szász Tógyer 53 éves munkás a Moskovits gyárban eszközölt építkezésnél volt alkalmazva, munkálát közben megcsuszott s lezuhant a mélységbe. Szerencsére talpra esett két lába azonban így is kificizomodott. Beszállították a biharmegyei kórházba.

* **A Sipos család köszönete.** *Sipos* Árpád honvéd hadnagy, családja nevében meleg hangú levélben köszönte meg az édes atyjuk, néhai dr. *Sipos* Árpád elhunytával a város közönsége által kifejezett részvétet. A levelet a tegnapi tanácsülésben hozták a tanács tudomására.

* **A felső-leányiskola növendékei Nagy-Szalontán.** Márczius 15-ét a nagyváradai felső-leányiskola növendékei Nagyszalontán fogják megünnepelni az ott emelendő *Kossuth-szobor* javára ünnepélyt rendeznek a következő műsorral:

1. *Hymnusz.* Éneklé az iskolai leánydalkör.
2. *Márczius 15.* Abrányi Emiltől. Szavalja *Ostás* Irma III. oszt. tan.
3. »*Járjatok be minden földet.* Előadja a dalkör.
4. *Márczius 15-ének méltatása.* Előadja *Hegedüs* Erzi IV. oszt. tan.
5. a) *Alkalmi dal. Beleznyától.* Éneklé *Sütő* Gizi, az iskola volt tanítványa.
b) »*Talpra magyar!*« *Beleznyától.* Éneklé a dalkör.
6. »*Az Arany-szoba.* Lévaytól. Szavalja *Kállay* Erzi IV. oszt. tan.
7. »*Csárdajelenet.* Hubaytól. Hegedün előadja *Fényes* Mártha IV. oszt. t n.
8. »*Gábor Áron.* *Beleznyától.* Éneklé a dalkör.

9. A NAGY IDŐK EMLÉKEIBŐL.

Alkalmi színjáték.

Irta Eszenyi Sándor.

Előadók:

A történelem szelleme	<i>Molnár</i> Laura IV. o. t.
Hungária	<i>Bátory</i> Olga IV. o. t.
A szabadság nemtője	<i>Révész</i> Erzi IV. o. t.
A harcok	<i>Schwarcz</i> Boris IV. o. tt
A dicsőség	<i>Boleman</i> Erzi III. o. l.
A költészet	<i>Handel</i> Irma III. o. t.

10. »*Gyere haza Kossuth Lajos!*« *Beleznyától* Előadja a dalkör.

11. Hódolat *Petőfinek.* — Szemelvények *Jókai*, *Lampérth* és *Pósa* Lajos költeményiből. Előadják: *Fényes* Ilona II. oszt. tan., *Kovács* Margit I. oszt. tan. és *Biró* Ilona IV. oszt. tan.

12. *Szózat: éneklé a dalkör.*

* **Lemondás.** A nagyváradai kir. ítélőtábla elnöke csak nemrég nevezte ki *Nagy* Endre végzett joghallgatót a nagyváradai kir. ítélőtábla területére díjas joggyakornoknak. A nevezett a napokban személyi okokból kifolyólag benyújtotta lemondását.

* **Perényi Margit** kisasszonyt, a debreczeni színház ünnepelt primadonnáját súlyos csapás érte. Atyja, Perényi Béla nyug. főosztályos, általánosan tisztelt férfi, Esztergomban meghalt. Halála alkalmából sokan fejezték ki részvétüket Nagyváradról is a mélyen sujtott művésznőnek.

* **Gyulai banda Nagyváradon.** Badé Pista jeles gyulai zenekarának olyan jó híre van már a közeli vidékeken, hogy még Nagyváradra is eljutott. A nagyvárad Szt. László-fürdő igazgatósága levelet írt Badé Pistának nem akarna-e nyáron ott játszani. Badé Pista kapott a dicsőretre szolgáló ajánlaton s megkötötték a fürdő szezonra a szerződést, a melylyel bizonyára csak nyerni fog a nagyvárad Püspök-fürdő közönsége.

* **Tömeges párbaj.** Nagyváradon a tegnapi nap a párbajok napja volt. Tudunkkal a következő összeütközések történtek: **Papp János**, a Nagyvárad Napló segédszerkesztője és **Gara Akos** joggyakornok, a pecze-szöllősi határban pisztoly párbajt vívtak. Papp János segédei voltak: Halász Lajos és Biró Lajos hírlapírók, a Gara Akosé Gyenge Béla és dr. Fenyő Sándor. Orvosok dr. Konrád Béla és dr. Fisch Ernő. Sebesülés nem történt. — Párbaj volt még gróf Pongrácz és Rigó L. között, könnyű sebesüléssel, továbbá még két esetben, mely utóbbiakat, az érdekeltek egyenes felkérésére nem közöljük.

* **Két emberhalál egy liba miatt.** Szomorú eset történt — mint nekünk írják — e napokban **Mező-Keresztesen**, hol két szomszédasszony összeveszett egy liba miatt ennek a veszekedésnek halál lett a vége. **Csonka Mihályó és Szikora Tamásné** szomszédok voltak, mind a kettő libatenyésztéssel foglalkozott. Szombaton a két szomszédasszony libái az utcára kerültek s a két farka összekeveredett. Este felé Szikoráné behajtotta a saját libáit, miközben véletlenül Csonkáné libáiból is egy az övéi közé került. Később Csonkáné kereste a libáját s Szikorának udvarában fölismerte a saját ludját s olyan nyilatkozatot tett, mintha Szikoráné ellopta volna a ludat. A becsületében megsértett Szikoráné erre egy dorongot kapott fel s azzal úgy fejbe ütötte Csonkánét, hogy az eszméletét veszítve, rögtön összeesett. A gyilkos asszony annyira megijedt, hogy elmenekült hazulról s a község szélén levő nagy kutba ugrott, a honnan halva huzták ki. Csonkáné, kit az ütés halántékon talált, nem tért többé magához, s mire férje a szomorú esetről értesült és hazatért, már szívtén halott volt. A szomorú eset általános részvétet keltett a községben, mivel a két asszony több apró gyermeket hagyott maga után.

* **Fekete könyvbe aki nem fizet.** A anyag adóskokra ugyancsak rossz napok virradnának, amelyet az Iparosok Közlönye legújabb számában hangoztat. A fekete könyv behozatalát ajánlja ez a cikk, amely így hangzik:

»A mai korban, amidőn az erkölcsök, a folyton hangzó tisztesség, lovagiasság arra tanítják a jó magyar hazafiakat, hogy iparosnak és kereskedőnek adós maradni nem ütközik a lovagiasság szabályaiba, csak is ha egymás tyukszemét találják letapodni, akkor iparos és kereskedő aggodalommal eltelve, félve néz a »prima elé. A »prima« az egy keserves nap, melynek letűnte után könnyebben sóhajtunk fel mert sok-sok nehéz gondtól szabadulunk meg ekkor — ha lehet! Csakhogy sajnos, ma már nehezen megy ez a szabadulás is. Hiába számlázunk, hiába kérünk, sőt sokszor könyörgünk is a saját keserves munkáink béréért, rendszeresen elutasítatunk. Őt, hat hó elteltével jutunk pénzünkhöz csak, sőt újabb időben amidőn annyira grasszál a magyar iparpártolás, a jó iparbarátok nem is fizetnek. Nagy iparos, nagy kereskedő ezeket nem igen érzi, mert hozzászámítja a veszteségszázalékot is az árúhoz, de a kisiparos és kiskereskedők, kik amugy is csak alig bírják az adók és más közterhek

viselését, méltán sóhajtoznak s utat és módot keresnek az ilyen ipar- és kereskedőbarátok elleni védekezésére. Ezen ezél vezette a kolozsvári kis- és középkereskedő-társulatot is a fekete könyv bevezetésére. Ebben a könyvben mindazok nevei szerepelni fognak, kik iparosoknál és kereskedőknél áruszámlájukat ki nem egyenlítették. Ennek az üdvös akciónak ma még kellően nem méltányolható, messze kihat haszna lesz úgy az iparosok, mint a kereskedők részére. Mert eleje vétetik annak, hogy egy helyett tizen, huszan is megkárosíttassanak. Es csekély tudakozódási díj ellenében megnyugvást szerezhet magának, hogy áruját vagy munkáját biztos helyre adta.

* **Az angolok veszteségei.** Az angol hadügyminiszterium hivatalos statisztikát tett közvé az ez évi január elsejéig Dél-Afrikába küldött csapatokról. Eszerint összesen 282.379 angol katona indult el a harcztérre; ezek közül a harcztéren, betegség következtében vagy más ok miatt meghalt vagy harczképtelen lett **107.633 katona.**

* **Az öngyilkos jelölt.** Jaris Róza cseléd leány, ki huszonhárom élet évét csak a tavaszi virágfakadaskor töltötte volna be, nagyon szerelmes volt. Aztán meg a világi rend is bánította s meghasonlott az emberekkel. Csütörtökön este már csordultig teit s beázott néhány doboz gyufát és megitta. Lassankint rosszul lett tőle, de azért tagadta, hogy megmérgezte magát. Másnap összeesett s eszméletlen állapotban szállították be a biharmegyei közpórházba. Az orvosok remélik, hogy megtudják menteni az életnek.

EGYESÜLETEK

A várad-velencei Népkör közgyűlése.

Nagyszámu tagok jelenlétében vasárnap délután tartotta meg évi rendes közgyűlését a várad-velencei Népkör. Dr. Dési Géza elnök távollétében **Domokos Károly** alelnök nyitotta meg a közgyűlést, mely után **Tóth Ferenc** egyleti főjegyző olvasta fel jelentését az egylet évi működéséről, melynek keretében megemlékezett ama humanus mozgalomról, mely az idén a Népkörből indult ki, t. i. az ingyen kenyérszétosztásról.

Ebből kifolyólag a közgyűlés kellően méltatva eme mozgalom, az inségesek felségelyezése körüli fáradhatatlan tevékenységű dr. Bulyovszky Józsefné urnőnek, jelen alkalommal jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Ezután az üresedésben lévő pénztárnoki tisztségre **Wallner Ferenc**, a könyvtárnokira **Metzinger Frigyes**, az aljegyzőre **Szatmári Ferenc** választották meg egyhangulag.

Következett a választmány megújítása. Választmányi tagok lettek: **Ambrus György**, dr. **Barna Armin**, **Boros Jenő**, **Fekete Sámuel**, **Istvánffy István**, **Jámbor István**, **Mandel Lajos**, **Kovács Kálmán**, **Molnár János**, dr. **Moskovits József**, **Mátrai György**, **Rácz Jakab**, dr. **Roz József**, **Szalavetz Mór**, **Stein Vilmos**, **Szime Demeter**, dr. **Ullmann Béla**, **Zettel Gyula**, **Huszár Adolf**, dr. **Moskovits Miklós**, dr. **Nemes Aron**, dr. **Mayer László**, **Rendes Vilmos**, **Kaunát Károly**, dr. **Friedländer Sámuel**, **Papp György**, **Sternthal Sándor**, **Stern Herman**, **Fischer Emil**, **Sauer Ede**, **Menning Sándor**, **Weisz Mózes**, dr. **Váradai Ödön**, **Papp Lajos**, **Szalai József**, **Ullmann Sándor**, **Höngig Sándor**.

A közgyűlés elhatározta, hogy az idén az egylet 30 éves fennállása alkalmából zászlóavatási ünnepélyt rendez. Az indítványok tételénél pedig dr. **Bulyovszky József** polgármestert a város fejlesztése körüli érdemeiért disztágyává választotta s őt erről küldöttségileg értesíti.

* **A szépítési egyesület ülése.** A »Nagyvárad Szépítési Egylet« választmánya f. hó 6-án délután öt órakor ülést tart, a városháza tanácstermében dr. **Beöthy László** főispán elnökele alatt.

Meghívás. Nagyvárad város iparokt. bizottságának tagjait a városház tanácstermében f. évi márczius hó 6 napján d. u. 1/2 órakor tartandó ülésre tisztelettel meghívom. Tárgy: folyó ügyek. Nagyváradon, 1901. évi márczius hó 1-én. **Ragány János**, elnök.

A várad-vel. »Népkör« felolvasó estélye. A várad-velencei Népkörnek f. hó 7-ikére tervezett felolvasó estélye márczius hó 9-én szombaton fog megtartatni.

IRODALOM.

Az »Egyházi Közlöny.« 9. száma a következő tartalommal jelent meg: Vezércikk: Férfiak a keresztért. — Vallásüldözés Spanyolországban. — Tárcza: Statio ad S. Saninam. — Egyházi értesítő. — Hétről-hétre. — A világ uralkodóinak vallása. — A vallás- és közoktatásügyi miniszterium két elvi jelentőségű döntvénye. — Gazdaság. — Lelkipásztor. — Szószék. — Kérdések és feleletek. — Irodalom. — Személyi hírek. — Memento. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek.

A megrendelések Budapest, VII., Szegényház-tér 8. sz. alá a szerkesztőségbe küldendők. Előfizetési ára egy évre 10 kor.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

A »Zenélő Magyarország« zongora hegedűzeneműfolyóirat márczius 1-i 5-ik füzeté igen érdekes tartalommal jelent meg. A mindenütt kedvelt zeneműfolyóirat e száma tartalmazza a következő darabokat: I. **Doda-Borbély Sándor** »Elsőtám már a könyvem« magyar dalát. II. **Farkas Lajos** »A vén cigány« melodramáját, a magyar szabadságharc idejéből. III. **Stark Henrik** »Ha igyekszem majd menni fog« kopléját. Minden száma hasonló gazdag tartalommal jelenik meg a »Zenélő Magyarország«-nak Évenként 24 füzet, minden füzet 10—10 oldal hangjegy tartalommal a legjobban megválasztott kiváló sikerű újdonságokból összeállítva, 242 oldal tartalomért 12 korona, félve 12 füzet 120 oldal tartalomért 6 korona és negyedévenként 6 füzetért 3 korona az ára. Előfizethetni az 1901. évi VIII. évfolyamra a »Zenélő Magyarország« (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatalában. Budapest, VI. Csengery-utca 62. sz. a., honnan megismerésre mutatvány füzetet 60 fillér beküldése ellenében küldenek.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Tosca.
Szerda: Eleven ördög.
Csütörtök: Első vihar (előszőr.)
Péntek: Bűvös vadász.
Szombat: Bűvös vadász.

REGÉNY-CSARNOK.

S i b i l l a .

Írta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

43.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Lassan teltek a nap órái. Borzalmasan, fenyegetőleg hangzott a végtelen hosszú éjbe az óra ütése. A hajnal sem hozott Sibillának nyugalmat. E helyett megérlelődött benne az elhatározás kinjának véget vetni. Nem tudta hogyan, de így nem haladhat tovább.

Négy óra felé már nem maradhatott tovább ágyában.

Csendesen felkelt, felöltözött. Mielőtt elhagyta kamaráját, lámpájával Gertrud ágyához lépett s megcsókolta a csendesen szendergőt.

Még egészen sötét s a házban néma csend volt. A lakoszobában gyors kézzel mindent rendbe hozott. Minden mit kezével érintett, leirhatatlan bájos, szép lett. Midőn elkészült, meglocsolta az ablakban álló virágokat. Azután az órára pillantott, eloltá lámpáját s sietve hagyta el a házat.

Az első halvány sugár egy késve nyílt rózsára esett. Leszakítá, visszasietett a házba s az asztalra tette az anya helyére.

Az istállóban mozgolódtak. Hátra sem tekintve sietett az udvaron át, akisajtót bezárta s a part felé haladt.

Midőn a kerítésektől körülvevő utcából kiért, a tenger terült el előtte. Minden szent nyugalomban pihent. Nem messze, szoroson a parton csillogott a vendéglő fehér fala, melyben Uniea lakott. Előbb oda tekintett, azután hátra.

Mit jelent a hirtelen ijedség? mit jelent a mozdulat, mintha szökni akarna? Azt látta, kit e pillanatban látni legkevésbé vágyott és várt, Joachim követte. Alig husz lépés választá el tőle és a távolság mindég fogyott. Ismét fogoly volt.

Mozdulatlanul állt, közeledését várva.

Nem volt szándéka visszavonhatatlanul határozni, de tudta, hogy itt az ideje. Sem nap, sem éj, sem reggel, sem este nem volt, hanem az elhatározás órája.

Köszönését nem utasítá vissza.

— Sibilla mit tettél? Halvány, hideg vagy, így még sohasem láttalak. A nedves reggeli levegő nem jót tesz neked. Jöjj haza velem. Szerelmem.

— Nem. Maradjunk itt a parton. Mondani valóm van — nem sok. Nem fog sokáig tartani.

Joachim karját nyujtá, mint rendesen ha a együtt mentek.

Visszautasító mozdulatot tett. Joachim engedelmeskedett.

Tekintete czéltalanul révedezett, kemény ércetlen hangon, mely később Joachimnak úgy tűnt fel, mintha nem lett volna Sibillája, mondá:

— Joachim nekem el kell mennem — akár megengeded akár nem!

— Nem értek Sibilla!

— El — holnap reggel a grófnéval utazom. Megyek neki megmondani!

— Nyolcz nap múlva lesz az esküvőnk; akkor velem jössz! válaszolt határozott hanggal, tekintettel, melyet ecsetelni nem lehet!

— Nem Joachim. Nem megyek!

— Tréfálsz vagy lázban beszélsz. Ne halljak többé ily szavakat.

— Egyszer elég!

Hangjának kifejezése jobban megijeszté Joachimot, mit a szavak, melyek csak nehezen találták meg az utat szívéhez.

— Hallgass Sibilla. Egyikünk sem bírja ki ezt tovább. Te bűnös játékot űzöl. Legyen vége!

— Vége van. Ha lehetlent kívánsz, nem vagyok menyasszonyod!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A búrok szabadságharcza.

London, márczius 4. A Reuter-ügynökség jelenti Colesbergből e hó 1-éről: Steyn és De Wett tegnap Lilienfonteinnél, az elpusztított colesbergi hid mellett, a gyarmati csapatok ágyúzása között 1500 emberrel átkeltek az Oranje folyón. A lövészek jól voltak fedezve. A búrok közül többen elesetek. A víz magas állása és sebes folyása dacára a búrok nyolcz szekeret vittek át a folyón, de öt szekeret és sok lovat az innenső parton kellett hagyniok. Egy lilienfonteini farmer azt jelenti, hogy Steyn nagyon rossz színben volt és hogy a búrok iszonyuan éheznek.

London, márczius 4. A Daily Express jó forrásból arról értesül, hogy Bothának

fegyverszünetet adtak a végre, hogy érintkezésbe léphessen Krügerrel, a kihez bizonyos kérdéseket intézett. Krüger állítólag utolsó kísérletként Pétervárott puhatolozott a hágai konferenciára való hivalkozással, de a válasz nem volt kielégítő. (M. T. I.)

Elfogott búr harcos.

Köln, márczius 4. Mint a Kölnische Zeitung levelezője lapjának jelenti, egy búr harcos, aki kémszolgálatot teljesített a búroknak, tegnap elfogtak az angolok. Az angol hatóságoktól most azt követelik a németek, hogy a búr harcoszt szabadon bocsássák.

Bánya beszüntetés.

Grác, márczius 4. (Saját tud. távir.) A városhoz közel fekvő olombánya összes munkásait elbocsátották. Az elbocsátások oka az, hogy a bányatulajdonos részvénytársaság beszüntette a bányamunkákat.

Az angol király otthon.

London, márczius 4. Edvárd király ma este ideérkezett. Megérkezésekor a trónörökös fogadta, a király rögtön a Marlborough-palotába hajtatott. (M. T. I.)

Tisza Kálmán beteg.

Budapest, márcz. 4. (Saj. tud. távir.) Tisza Kálmán országgyűlési képviselő influenzában súlyosan megbetegedett. Ágyát kénytelen őrizni. Az orvosok veszélytől tartanak, tekintve a Tisza hajlott korát.

Uj kabinet.

Szófia, márcz. 4. Az új kabinet következőképen alakult meg: Karavelov — elnökség és pénzügy, Szarafov Mihály — belügy; Danev — külügy; Radev Sándor — igazságügy; Szlaveikov Iván — közoktatásügy; Belinov Iván — közmunkaugy; Ludszkanov Sándor — kereskedelem — és földmivélségügy; Paprikov tábornok — hadügy.

Frigyes császár özvegye.

Cronberg, márczius 4. Frigyes császár özvegye ma délben egy óráig tartó sétakocsizást tett a kastély partjában. Zsófia görög trónörökösne este Frankfurtba utazott.

A spanyol kormányválság.

Madrid, márcz. 4. A régens-királyné Villaverdét bizta meg az új kabinet megalakításával. Villaverde holnap terjeszti be miniszterlistáját a régens-királyné elé. (M. T. I.)

A pestis.

Sidney, márczius 4. Egy gőzhajón, mely új ausztráliai csapatok fölvétele végett jött ide Dél-Afrikából, egy ember gyanus tünetek között meghalt. Konstatálták, hogy pestisben halt meg.

Brisbane, márcz. 3. Brisbane mellett két pestis eset fordult elő.

Kína.

London, márcz. 4. A Morningpost jelenti Pekingből tegnapi esti kelettel: A japánok elhatározták, hogy e hó folyamán kivonják csapataikat Pekingből és 2000 főnyi új csapatokat küldenek Kínába, ezekből pedig 500 embert Pekingben helyeznek el. (M. T. I.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 141.

Idénybér. 139 sz.

Nagyváradon, kedden, 1901. márcz. 5-én

T O S C A.

Dráma.

S Z E M É L Y E K :

Scarpia báró, rendőrminiszter Peterdy Sándor
Mario Cavaradoti, festő — Könyves Jenő
Caesario Angelotti — — — Gáthy Kálmán
Attavanti marquis — — — Id. Sággy Zsigmond
Eusebe atyus, sekrestyés — — — Fűredi József
Trevillac vicomte, — — — Deésy Alfréd
Capreola, kamarás — — — Szarvasi Sándor
Gennarino, festő inas — — — Szohner Olga
Florea Tosca — — — P. Adorján Berta
Mária Carolin, nápolyi királynő Balázs Olga
Orlona, hercegnő — — — Batizfalvi

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap szerdán, márczius 6-án

Eleven ördög.

Operette.

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, márcz. 4.

Osztrák hitel	— — — — —	676 25
Magyar hitel	— — — — —	686 —
Allamvasut	— — — — —	672 75
Rimamurányi	— — — — —	482 50
Magyar jelzálog	— — — — —	416 25
Salgotarjani	— — — — —	— —
Wagon-kölcsön	— — — — —	— —

Határidők.

Budapest, márcz. 4.

Buza októberre	— — — — —	7.68
Buza áprilisra	— — — — —	7.46
Tenger	— — — — —	5.85
Rozs okt	— — — — —	6.62
Zab ápr.	— — — — —	6.27
Káposzta, repecs, aug.	— — — — —	— —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. márcz. 4-én.

Magyar aranyáradék 4%	— — — — —	118 25
Magyar koronááradék	— — — — —	93 60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	121 —
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	100 50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	119 —
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	93 15
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	99 55
Horváth-szlavónföldtehermentesítési kötvény	— — — — —	93 50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	170 —
Tiszaszabályozás s z e g e d i s o r s j e g y e k k ö l c s ö n	— — — — —	147 50
Osztrák áradék papirban	— — — — —	98 40
Osztrák áradék ezüstben	— — — — —	98 30
Osztrák kááradék aranyban	— — — — —	117 75
Osztrák korona áradék	— — — — —	97 80
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	140 —
Osztrák magyar bank részvény	— — — — —	16 60
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	688 —
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	675 —
Parisi vista	— — — — —	95 35
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — — —	19 06
Németbirodalmi márka	— — — — —	117 40
London vista	— — — — —	240 50
20 márkás arany	— — — — —	28 50

Dr. VUCKICS GYULA.

A „TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Megholtak } papíron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harcza. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László

nyomda részvénytársaság

elvéállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetésmények, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palackfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvaokról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házasságok jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Megholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Megholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
19. Iskolai jelentés.
20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.